

Förmågebedömning

SCENARIO

Isstorm

Under de senaste dygnet har vädret i Sverige varit klart och kallt. Temperaturen har nattetid varit ca -10°C, för att under dagarna stiga till i genomsnitt -5°C. Elförbrukningen har för årstiden varit hög och Svenska Kraftnät håller effektreserver i beredskap. Väderprognoser varnar för stormbyar, snöfall och underkyllt regn över en mycket stor yta av Sverige, som sträcker sig över flera angränsande län och inkluderar såväl större städer som landsbygd. SMHI har utfärdat en klass 2 varning för de kommande dygnet, då risken för en s.k. isstorm är överhängande. Er organisation/län, dess verksamhets- och ansvarsområde förutspås bli direkt drabbade av ovädret.

Nästa morgon slår ovädret med full kraft. På grund av höga vindhastigheter och kraftig nedisning havererar ledningar för svåra påfrestningar och ställverk kortsluts efter hand. Detta orsakar omfattande strömbrott i området.

Den kraftiga nedisningen knäcker även telefonstolpar, radiomaster och mobiltelefonmaster vilket orsakar omfattande störningar också på elektroniska kommunikationer. Vägar blir till stora delar oframkomliga på grund av flera centimeter tjock isbeläggning, omkullblåsta träd och nedfallna ledningar. Flera personolyckor i trafiken inrapporteras. Allmänheten uppmanas att stanna hemma. Akuta transporter kan endast genomföras genom körning i kolonn, efter att Vägverket halkbekämpat. På grund av den kraftiga isbeläggningen står även hela det drabbade områdets järnvägsnät stilla. I förlängningen ger isstormen återverkningar inom flera samhällssektorer, bland annat genom störningar i betalningssystemet, livsmedel- och dricksvattenförsörjning, den kommunal vård- och omsorgen etcetra.

Efter tre dygn avtar ovädret och den följande veckan blir klar och kall, vilket bland annat innebär att istäcket ligger kvar på väg- och järnvägsnät. Cirka 1 miljoner abonnenter i området är utan elförsörjning. Elnätets minskade förmåga och överansträngning föranleder också s.k. effektbrist i andra delar av landet. Röjningsarbete och reparationer kan dock påbörjas. Havererade ställverk i det drabbade området beräknas vara funktionsdugliga inom några dygn, men skadade ledningar beräknas kunna tas i full drift om tidigast en till två veckor. Manuell bortkoppling kommer att behöva tillämpas i området och även i andra delar av Sverige under den närmaste månaden. Även telekommunikationer förväntas fungera bristfälligt under denna tid.

Myndighetens förmåga vid isstorm

Med isstorm avses scenariot ovan

Larm

Påverkar krishanteringsförmågan

- Det finns rutiner för omvärldsbevakning
- Det finns övade larmrutiner
- Det finns utbildad och övad tjänsteman in beredskap (TiB) som är bemannad 24 timmar per dygn, 365 per år

Det finns utbildad och övad personal TiB i tjänst 24/7 samt övade och prövade larmrutiner. Förmågan att följa händelser/störningar omvärlden utanför elförsörjningsområdet bör utvecklas.

Leda, samverka och informera

Påverkar krishanteringsförmågan

- Det finns en aktuell krisledningsplan som är känd i organisationen
- Det finns en krisledningsorganisation som utbildas och övas regelbundet
- Krisledningen disponerar nödvändiga resurser i form av lokaler, tekniska system för bl.a. kommunikation och lägesbild och kan verka dygnet runt under minst en veckas tid
- Det finns ett nätverk för samverkan och samverkansövningar genomförs regelbundet
- Det finns rutiner och tekniskt stöd för information till allmänhet och media samt för intern information

Svenska Kraftnät har en krisledningsplan. Planen har och kommer att ytterligare utvecklas och revideras under 2010 och 2011.

Det finns en krisledningsorganisation som kan växa och anpassas efter krisen. Krisledningen inkl. drift- och reparationsledning disponerar lokaler, kommunikation och lägesbild och kan verka dygnet runt från ordinarie plats under minst en vecka. Krisledningsorganisationen har övats i samband med Elövning 2008, men ytterligare övningar är nödvändiga och kommer att genomföras bl.a. under Energibristövningen hösten 2010 och under SAMÖ/KKÖ 2011 som är en övning inom kärnenergiberedskapen samt under Naturgasövning 2011.

Inom den normala operativa verksamheten finns ett nätverk för samverkan och informationsutbyte. Samverkan och informationsutbyte sker såväl regelbundet som i samband med verkliga störningar i elförsörjningen. Rutiner och tekniska stöd för detta finns. Extrema händelser kan dock ställa krav på mycket stora informationsinsatser. SvK har begränsade resurser för detta och kapacitetsproblem kan uppstå.

Rutiner för förvarning av ovädersstörningar finns. Rutiner och tekniskt stöd för spridning av informationen enl. fastställt informationsflöde finns.

Regelverk finns som reglerar myndighetens befogenheter, ansvar och roll. De formella förutsättningarna för SvK att härutöver planera, leda och samordna elförsörjningens resurser, om regeringen så beslutar, är under utredning enligt ett regeringsuppdrag. Regler, instruktioner och avtal för hur elsystemet ska hanteras operativt vid störningar finns inom landet såväl som mellan de nordiska stamnätsföretagen. Samarbete pågår inom Norden om bistånd med reparationsresurser vid omfattande anläggningsskador. En avsiktsförklaring om detta har arbetats fram.

Myndigheten använder publika kommunikationssystem för den administrativa verksamheten. Driftledningen har i huvudsak tillgång till SvK:s egna kommunikationssystem. Reparationsledningen använder publika nät samt har möjlighet att förstärka med radio- eller satellitkommunikation. Något gemensamt mobilt kommunikationssystem för branschen finns inte. SvK har beslutat att Rakelsystemet ska införas i verksamheten. Svensk Kraftnät har under verksamhetsåret 2010 genomfört ett införandeprojekt avseende Rakel. Systemet ska införas i affärsverkets kris- och reparationsledningsorganisation, nätdriftscentraler och i stationer på stamnätsnivå samt i bandvagnar. Avsikten är att höja krislednings- och samverkansförmågan.

Svenska Kraftnät har två kontrollrum för övervakning av stamnätet ett i Stockholm och ett i Sollefteå. Dessutom finns reservdriftplatser som kan utnyttjas vid behov.

Reservkraft

Påverkar krishanteringsförmågan och förmågan i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar

- Det finns testad reservkraft med uthållighet om minst en vecka

Ja .

Möjlighet att flytta samhällsviktig verksamhet till annan plats

Påverkar förmågan i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar

- Det finns genomförda förberedelser på den alternativa platsen
- Flytt av verksamhet till alternativ plats är övad

SvK förfogar över flera alternativa driftledningsplatser för stamnätet. Flytt av verksamheten mellan dessa platser är prövad.

Materiella resurser

Påverkar förmågan i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar

- Det finns materiella resurser att tillgå snart efter att scenariot inträffat
- Det finns en uthållighet i de materiella resurserna om minst en vecka
- Det finns en förmåga att omfördela interna materiella resurser samt en förmåga att ta emot externa materiella förstärkningsresurser

Utifrån scenariot och dess svåra och omfattande konsekvenser är det sannolikt att olika materiellproblem lär uppstå.

Personella resurser

Påverkar förmågan i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar

- Det finns regelbundet utbildade och övade personella resurser att tillgå snart efter att scenariot har inträffat
- De personella resurserna kan verka under minst en vecka
- Det finns möjlighet att omfördela personal inom myndigheten samt att ta emot externa personella förstärkningsresurser

Utifrån scenariot och dess svåra och omfattande konsekvenser är det sannolikt att en bristsituation uppstår när det gäller personella resurser. I återuppbyggnadsskedet kommer behov av kompetent personal att vara mycket stort. Sannolikheten för att en bristsituation uppstår är stor. Prioritering av insatser blir nödvändig. Arbetet kommer att ta lång tid.

Regelverk

Påverkar krishanteringsförmågan och förmågan i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar

- Det finns legalt stöd för hur myndigheten ska hantera scenariot
- Det finns riktlinjer och policys för hur myndigheten ska hantera scenariot
- Det finns avtal som gäller vid scenariot
- Ansvarsfördelningen mellan myndigheter och övriga berörda aktörer är klagjord

Regelverket behöver förtydligas och kommuniceras.

Praktisk erfarenhet

Påverkar krishanteringsförmågan och förmågan i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar

- Upplevd skarp händelse hade beröringspunkter med det beskrivna scenariot
- Genomförd övning hade beröringspunkter med det beskrivna scenariot

Det finns stor praktisk erfarenhet av att arbeta med störningar som är orsakade av väderhändelser. Under elövning 2008 övade hela branschen utifrån ett isstormscenario.

Myndighetens förmåga vid isstorm

	Behövs ej	Mycket bristfällig	Bristfällig	God med viss brist	God
Krishanteringsförmåga	☐	☐	☒	☐	☐
Förmåga i samhällsviktig verksamhet att motstå störningen	☐	☐	☐	☒	☐

Konsekvenser för samhället

Hur påverkas samhället och medborgarna av att myndigheten respektive sektorn eller länet har den angivna förmågan att hantera det beskrivna scenariot?

SVK:s förmåga att hantera en isstorm med de konsekvenser som beskrivs i aktuellt scenario är bristfällig. Olika verksamheter i samhället och medborgarna, i de delar av landet som är drabbade av isstormen, kommer att under en längre tid, några till flera veckor, påverkas av störningar i elförsörjningen.

Sektorns eller länets förmåga vid isstorm

Med isstorm avses scenariot ovan

Larm

Påverkar krishanteringsförmågan

- Det finns rutiner för omvärldsbevakning
- Det finns övade larmrutiner
- Det finns utbildad och övad tjänsteman in beredskap (TiB) som är bemannad 24 timmar per dygn, 365 per år

Det finns övade larmrutiner samt personal i beredskap 24/7. Rutiner och förmågan till omvärldsbevakning bör stärkas.

Leda, samverka och informera

Påverkar krishanteringsförmågan

- Det finns en aktuell krisledningsplan som är känd i organisationen
- Det finns en krisledningsorganisation som utbildas och övas regelbundet
- Krisledningen disponerar nödvändiga resurser i form av lokaler, tekniska system för bl.a. kommunikation och lägesbild och kan verka dygnet runt under minst en veckas tid
- Det finns ett nätverk för samverkan och samverkansövningar genomförs regelbundet
- Det finns rutiner och tekniskt stöd för information till allmänhet och media samt för intern information

Sektor har en god förmåga att leda, samverka och informera. Det finns ett övningsbehov samt ett behov av att hålla befintlig planläggning uppdaterad.

Reservkraft

Påverkar krishanteringsförmågan och förmågan i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar

- Det finns testad reservkraft med uthållighet om minst en vecka

Reservkraft finns, dock råder en viss osäkerhet om reservkraftförsörjningens uthållighet.

Möjlighet att flytta samhällsviktig verksamhet till annan plats

Påverkar förmågan i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar

- Det finns genomförda förberedelser på den alternativa platsen
- Flytt av verksamhet till alternativ plats är övad

Det finns ofta alternativa driftplatser, dock är inte alltid en flytt av verksamhet övad.

Materiella resurser

Påverkar förmågan i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar

- Det finns materiella resurser att tillgå snart efter att scenariot inträffat
- Det finns en uthållighet i de materiella resurserna om minst en vecka
- Det finns en förmåga att omfördela interna materiella resurser samt en förmåga att ta emot externa materiella förstärkningsresurser

På nätsidan finns brister avseende materiella resurser relaterat till scenarios allvarliga konsekvenser. På produktionssidan bedöms de materiella resurserna motsvara behoven.

Personella resurser

Påverkar förmågan i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar

- Det finns regelbundet utbildade och övade personella resurser att tillgå snart efter att scenariot har inträffat
- De personella resurserna kan verka under minst en vecka
- Det finns möjlighet att omfördela personal inom sektorn eller länet samt att ta emot externa personella förstärkningsresurser

På nätsidan finns brister avseende personella resurser relaterat till scenarios allvarliga konsekvenser. På produktionssidan bedöms de personella resurserna motsvara behoven.

Regelverk

Påverkar krishanteringsförmågan och förmågan i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar

- Det finns legalt stöd för hur sektorn eller länet ska hantera scenariot
- Det finns riktlinjer och policys för hur sektorn eller länet ska hantera scenariot
- Det finns avtal som gäller vid scenariot
- Ansvarsfördelningen mellan myndigheter och övriga berörda aktörer är klagjord

Behov av att förtydliga och att sprida kunskap om aktuellt regelverk.

Praktisk erfarenhet

Påverkar krishanteringsförmågan och förmågan i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar

- Upplevd skarp händelse hade beröringspunkter med det beskrivna scenariot
- Genomförd övning hade beröringspunkter med det beskrivna scenariot

Det finns stor praktisk erfarenhet av att arbeta med störningar som är orsakade av väderhändelser. Under Elövning 2008 övade hela branschen utifrån ett isstormscenario.

Sektorns eller länets förmåga vid isstorm

	Behövs ej	Mycket bristfällig	Bristfällig	God med viss brist	God
Krishanteringsförmåga	☐	☐	X	☐	☐
Förmåga i samhällsviktig verksamhet att motstå störningen	☐	☐	X	☐	☐

Konsekvenser för samhället

Hur påverkas samhället och medborgarna av att myndigheten respektive sektorn eller länet har den angivna förmågan att hantera det beskrivna scenariot?

Elförsörjningen/sektorns förmåga att hantera en isstorm med de konsekvenser som beskrivs i aktuellt scenario är bristfällig. Olika verksamheter i samhället och medborgarna, i de delar av landet som är drabbade av isstormen, kommer att under en längre tid, några till flera veckor, påverkas av störningar i elförsörjningen.